

Nr 198.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till reparation av ångpannorna å pansarskeppet Oscar II; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Janne Nilsson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Nilsson anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

I mobiliseringsavseende hänföres flottans fartyg såsom regel antingen till kustflottan eller lokalstyrkorna. Dessutom finnes en materielreserv av äldre fartyg.

För beräkningen av personalbehovet vid mobilisering tillämpas sedan lång tid tillbaka en viss linjeindelning av fartygen och därmed sammanhängande

Bihang till riksdagens protokoll 1937. 1 saml. Nr 198.

bemanningsbestämmelser. Enligt 1936 års försvarsbeslut räknas med följande föreskrifter för linjeindelningen:

1. linjen omfattar kustflottans örlogsfartyg samt lokalstyrkornas undervattensbåtar;
2. linjen omfattar lokalstyrkornas örlogsfartyg utom undervattensbåtar;
3. linjen omfattar övriga fartyg, av vilka de flesta äro förlagda i materielreserv, jämte samtliga hjälpfartyg.

För pansarskeppen gäller tillsvidare en livslängdsberäkning av 24 år vid kustflottan och 12 år i lokalstyrka.

Av pansarskeppen tillhör »Oscar II», som färdigställdes år 1907 och sålunda passerat 24-årsgränsen, lokalstyrka samt 2. linjen.

Enligt gällande bestämmelser åligger det vederbörande varvschef att årligen anställa generalbesiktning å örlogsstationens fartyg i sådan ordning, att ett och samma fartyg vart femte år undergår dylik besiktning. Härför erforderliga förberedande undersökningar ombesörjas av varvets ingenjördepartement.

Skulle under tiden mellan generalbesiktningarna något fartyg anses erfordra betydligare reparation, skall till ledning för bedömandet, dels huruvida fartyget kan förtjäna en sådan reparation, dels av densammas omfattning och kostnad, besiktning anställas.

Till bestridande av ordinarie kostnader för underhåll av flottans fartyg och byggnader finnes i riksstaten uppfört ett särskilt anslag, vilket för innevarande budgetår utgår med 5,720,000 kronor. För budgetåret 1937/1938 har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att för ändamålet anvisa ett belopp av 5,823,000 kronor.

I skrivelse den 15 januari 1937 har *marinförvaltningen* anfört i huvudsak följande:

Varvschefen vid Karlskrona örlogsvärf hade till ämbetsverket anmält, att vid reglementsenligt verkställd generalbesiktning av »Oscar II:s» ångpannor, sprickor observerats i tubplåten till ångsamlarna å samtliga pannor i sådan utsträckning, att pannorna ej kunde användas för sitt ändamål, samt att en reparation av pannorna beräknades draga en tid av 6½ månader och betinga en kostnad av 400,000 kronor.

Vid nu angivna förhållanden kunde »Oscar II» icke färdigställas för den expedition såsom kadettfartyg, vartill pansarskeppet enligt generalorder den 4 januari 1937, nr 5, skulle rustas innevarande vår. Då jämväl pansarkryssaren *Fylgia* för närvarande befunne sig i sådant tillstånd, att den ej kunde ersätta »Oscar II» såsom kadettfartyg, hade ämbetsverket i samråd med chefen för marininstaben igångsatt utredning för undersökande av möjligheten att i stället använda pansarskeppet *Manligheten* och jagaren *Klas Uggle* för kadetternas övningar.

Varvschefen vid Karlskrona örlogsvärf hade jämväl till marinförvaltningen anmält, att vid pågående generalbesiktning av jagaren *Ehrensköld* densammas ångpannor visat sig vara i behov av omtubning. Denna reparation beräknades taga en tid av omkring 3 månader från det arbetet på-

börjats samt betinga en kostnad av omkring 105,000 kronor utöver för jagarens underhåll innevarande budgetår avsedda medel.

Reparation och översyn av »Fylgia», som beräknades kosta omkring 700,000 kronor, hade till följd av brist på medel måst uppskjutas år efter år.

Innevarande års medelstillgång räckte icke för färdigställande av något av de nämnda fartygen. Återstoden av de för »Oscar II» för innevarande budgetår avsedda medlen måste tagas i anspråk för iordningställande och rustning av »Manligheten» och »Klas Uggle», om de skulle användas för kadetternas övningar.

Av nästkommande budgetårs underhållsanslag beräknade marinförvaltningen kunna avse medel för påbörjande av »Fylgias» samt för slutförande av »Ehrenskölds» översyn och reparation. För »Oscar II:s» pannor kunde några ytterligare medel icke avses varken innevarande eller nästkommande budgetår.

Med hänsyn till den betänkliga inskränkning, som sålunda uppkom i flottans krigsberedskap, hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte utverka, att till ämbetsverkets förfogande ställdes ett belopp av 400,000 kronor till »Oscar II:s» reparation, att utgå av det utom huvudtitlarna uppförda anslaget till oförutsedda utgifter.

I ärendet har *t. f. chefen för marinen* den 15 februari 1937 avgivit utlåtande och därvid anfört bland annat följande:

Pansarskeppet Oscar II vore liksom pansarkryssaren Fylgia ett relativt gammalt fartyg men kunde erhålla ett icke föraktligt stridsvärde, som med fördel kunde tillgodogöras i krig för lokalförsvaret m. m. och i fred för övningsändamål.

Den sedan snart 20 år tillbaka uraktlättna nybyggnaden av pansrade artillerifartyg till kustflottan jämte den beslutade livslängdsförlängningen å Sverigedivisionen innebure, att överföring av äldre artillerifartyg från kustflottan till lokalstyrkorna för lång tid framåt hade stoppats. Det bleve därför nödvändigt att modernisera även de nu i lokalstyrkorna befintliga artillerifartygen, av vilka »Oscar II» och »Fylgia» vore de yngsta.

De reducerade fredsrustningarna av 1. linjens stridsfartyg hade även medfört, att större anspråk komme att ställas på den äldre fartygsmaterielen för kadetternas övningar m. m.

Dessa synpunkter ledde till, att de båda omnämnda fartygen måste repareras och moderniseras. Reparationerna vore i och för sig nödvändiga för att fartygen skulle kunna användas för övningsändamål i fredstid, och moderniseringen erfordrades för att de jämväl skulle kunna användas för krigsbruk. I en flotta av så liten omfattning som den svenska och med en i stor utsträckning omodern materiel måste allt göras för att hålla den gamla materielen i bästa skick, intill nybyggnader av artillerifartyg komme igång. Härvidlag måste dock beaktas, huruvida skrovets tillstånd överhuvud taget gjorde det lönande att lägga ned kostnader på pannor, maskiner, artilleri m. m.

De båda ifrågavarande fartygen kunde anses vara i sådant skick, att reparationer och moderniseringar vore väl motiverade. Skrovkonstruktionerna å större övervattensfartyg hade i allmänhet längre livslängd än pannor och maskiner m. m.

T. f. chefen för marinen ansåge fördenskill, att marinförvaltningens framtällning om reparation av »Oscar II:s» pannor vore välgrundad och att den borde föranleda Kungl. Maj:ts snara åtgärd.

[Såsom av det föregående inhämtas har vid generalbesiktning av pansarskeppet Oscar II konstaterats, att fartygets pannor på grund av upp-

*Departements-
chefen.*

komna sprickor i tubplåten till ångsamlarna icke kunna användas för sitt ändamål.

Enligt myndigheternas beräkningar skulle kostnaderna för en reparation av ångpannorna uppgå till 400,000 kronor.

Inom 1936 års marinorganisation skall ett av de äldre pansarskeppen disponeras såsom kadettfartyg. Med hänsyn till att »Oscar II» avsetts för ifrågavarande ändamål ävensom till vad i ärendet upplysts rörande fartygets beskaffenhet i övrigt, torde den ifrågavarande reparationen av fartygets ångpannor böra komma till stånd.

Då emellertid det ordinarie underhållsanslaget icke kan förslå till bestridande av de med ifrågavarande reparation förenade kostnaderna, 400,000 kronor, lära särskilda medel böra anvisas för ändamålet. Dessa medel böra lämpligen upptagas å ett särskilt reservationsanslag under fjärde huvudtiteln i riksstaten för budgetåret 1937/1938. Chefen för finansdepartementet torde senare få anmäla frågan om sättet för täckande av detta anslag.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å riksstaten för budgetåret 1937/1938 under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret, rubriken »Flytande materiel och byggnader» till *reparation av ångpannorna å pansarskeppet Oscar II* anvisa ett *reservationsanslag* av 400,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Berglund.